

CRKVA JE JEDINA INSTITUCIJA KOJA JE OSTALA NA KOSOVU I METOHIJI

- Srbi sa Kosova i Metohije nece ostati tu da zive ukoliko ne budu imali institucionalne veze sa Beogradom, jer je to za njih jedni nacin da prihvate realnost zivota na ovom prostoru. Zbog toga razumem njihovu zelju da aktivno ucestvuju u izbornom odlucivanju. Iako je to relativno mali broj glasova, izlazak na predsednicke izbore u Srbiji imace politicki znacaj i doprinece ocuvanju Srba na Kosovu i Metohiji. Medjunarodna zajednica, ukoliko istinski zeli multietnicko Kosovo, mora da shvati da to moze ostvariti samo pod uslovom da institucionalne veze izmedju Srba i Beograda budu zaista ocuvane. S tim u vezi pominju se ne samo izbori za predsednika, nego i buduci parlamentarni izbori, kao i zelja Srba da zdravstvo i prosveta budu deo zajednickog sistema.

Kosovski Srbi koji gotovo dnevno, cak i zivotima placaju to sto ih Albanci dozivljavaju kao deo Srbije na Kosovu i Metohiji, zele da izaberu coveka koji nece biti spreman na odricanje Beograda od ovog prostora i naroda - isticu u intervjuu za Danas Rada Trajkovic, sef poslanickog kluba Koalicije Povratak u privremenoj Skupstini Kosova.

Uprkos zelji kosovskih Srba da ucestvuju na republickim predsednickim izborm, javljaju se i prakticni problemi kao sto su biracki spisak, izborna kampanja... Koliko se, prema Vasem misljenju, o izborima u Pokrajini u kojoj drzava ni popis stanovnistva nije sproveda, blagovremno razmisljalo?

- Bojim se da se nase politicke odluke donose u nevreme ili neposredno pred dogadjaje. O izborima na Kosovu i Metohiji trebalo je da se razmislija u vreme popisa stanovnistva.. Nasa drzava nije radila popis u Pokrajini.

PREDIZBORNI POLIGON

Svi znamo koliko su problematicni i prethodni popisi koje je albanska zajednica bojkotovala... Ipak, treba imati u vidu da bi za kosovske Srbe psiholoski bilo jako lose da ne ucestvuju u izbornom procesu, pogotovo za takvu instituciju kakva je Predsednik Srbije. Zato treba prihvatiti realnost da je spisak sastavljen od svih stanovnika, jer ako se na bilo koji nacin odricete neke zajednice, odricete se i teritorije na kojoj je ona naseljena. Sa druge strane, veliki sam protivnik bojkota predsednickih izbora u Srbiji, jer to predstavlja degradaciju sopstvenih institucija.

Iako organizacije zaduzene za pracenje izbora tvrde da je manipulacija glasovima biraca svedena na minimum, kada je rec o Kosovu i Metohiji ponovo se pojavljuju nelogicni podaci o broju biraca i birackih mesta. U tri okruga u odnosu na izbore 2000. godine povecan je broj birackih mesta, dok je broj biraca ostao isti. U cemu je stvar?

- Mislim da je problem bio oko desavanja na prostoru juga centralne Srbije, kada je Kosovsko Pomoravlje bilo izostavljeno iz izbornog procesa. Sada se i ono ukljucuje. Prema onome sto znam da rade nacelnici okruga, mislim da nece biti problema da se dodje do relevantnih rezultata izbora na Kosovu i Metohiji.

Da li izborna iskustva na Kosovu govore da politicki procesi idu cudnim redosledom. Stvorene su privremene institucije a da pre toga nije resen odnos Beograda i Pristine niti su odredjena pravila za situacije poput republickih ili saveznih izbora?

- Medjunarodna zajednica funkcionise po principu pritiska, uglavnom kosovskih Albanaca i ukoliko ne nastupate agresivno ona ume da se ponasa i krajnje nekorektno kao sto je zabrana dolaska predsednickih kandidata na prostor Kosova i Metohije cime se vec izolovana srpska zajednica sprecava da komunicira sa drzavnim organima Srbije ili sa predstavnicima Republike Srpske. Istovremeno, gotovo dnevno vidite kontakte izmedju Albanije i Kosova i Metohije, koji nama lici na stvaranje neke unije.

Sef Unmika Mihael Stajner aktivno radi na tim kontaktima i ponekad se cudim zasto savezni ministar inostranih poslova Goran Svilanovic nikada ne reaguje. Cak imam osecaj da nije obavesten o necemu sto je, prema Rezoluciji 1244, makar tehnicki jos uvek teritorija SRJ, dok Stajner radi mimo projekta koji trenutno zagovaraju UN.

Medjutim, izgleda i da u Beogradu nema dovoljno interesovanja za prezentaciju nasih politicara na Kosovu i Metohiji, mada bi u ovom momentu bilo dobro da postoji pritisak na medjunarodne institucije da se omoguci njihov dolazak ne samo kao predsednickih kandidata, vec i kao i ljudi koji imaju duhovne potrebe da obidju neke od srpskih manastira na ovom prostoru.

Znaci li to da je Kosovo i Metohija ponovo neka vrsta predizbornog marketinga u Beogradu?

- Ono, nazalost, nikada nije prestalo da bude u toj funkciji.

Postoje li kandidati koje bi kosovski Srbi radije videli na mestu predsednika drzave od nekih drugih?

- Definitivno, da. Mislim da je opredeljenje kosovskih Srba vecinski odredjeno nacionalnom opcijom. Realno gledajuci uslove u kojima oni zive u pogledu informisanja, u svetu nevidjenog, drasticnog krsenja ljudskih prava, ne bi me zacudilo da se kod naroda javlja i potisnuta zelja za nekim vidom osvete za sve ono sto prezivljava, pa samim tim moguće je da mnogi neguju i zelju za radikalizacijom ne bi li se izborili za neki normalniji zivot.

Koliko je tacno da kosovske Srbe vise zanimaju predsednicki izbori u Srbiji od lokalnih na Kosovu i Metohiji, poslednjih koje organizuje medjunarodna zajednica?

- Zaista nam predstoje poslednji lokalni kosovski izbori koje raspisuje medjunarodna zajednica i samim tim oni su za nas jako bitni, jer jedino na njima mozemo da dobijemo institucionalnu zastitu Srba. Doduse, imamo lose iskustvo sa proslim lokalnih izbora, koje je Srpsko nacionalno vece Kosova i Metohije podrzalo, iako Srbi nisu na njih izlazili. Iako smo tada racunali da cemo dobiti lokalno odgovorne lidere koji ce pomoci u organizaciji zivota srpske zajednice, kao rezultat sada imamo drasticnu diskriminaciju, promenu simbola, imena gradova i ulica, nestajanje svih nasih kulturnih i istorijskih spomenika u gradovima i nemogucnost imenovanih srpskih clanova u lokalnim institucijama.

PROGRAM DECENTRALIZACIJE

Ukoliko Albanci, a pre svega medjunarodna zajednica, ne zeli da legalizuje ono zbog cega je bombardovala nasu zemlju, a to je etnicki cisto Kosovo, ona ce svakako prihvatiti program decentralizacije, sa kojim bi mogli da pozovemo narod da izadje na izbore. Kako se Strajner za sada ne izjasnjava po tom pitanju, samim tim je ucesce Srba na lokalnim izborima vrlo problematicno. Uz to imamo i problem montiranog politickog procesa protiv doktora Milana Ivanovica, koji smo doziveli kao veliki atak na srpsku zajednicu.

Pored prošlih izbora Srbi su imali zahteve koje medjunarodna zajednica nikad nije ispunila, iako su to bili ciljevi NATO bombardovanja i uvodjenja protektorata nad Kosovom i Metohijom. Pred opšte izbore potpisan je sporazum o saradnji SRJ i Unmika koji dosad realno nije zaziveo. Koje su garancije da ce sada zahtevi za decentralizaciju biti ispunjeni ako Srbi izadju na lokalne izbore?

- Izlaska na izbore na veresiju ovoga puta nece biti. Koaliciju Povratak najvise je kompromitovala upravo medjunarodna zajednica. Na opšte izbore izasli smo sa projektom povratka Srba, a od dana kada smo izabrani za poslanike nismo uspeli ama bas nista znacajnije da uradimo za svoju zajednicu. Zbog toga srpska zajednica menja svoju strategiju. Ranije smo govorili da necemo da idemo na izbore, nisu vrsene pripreme i odluke su donosene bukvalno na sam dan izbora. Sada se sve sprema kao da ce se izaci na glasanje, ali ukoliko definitivno ne dobijemo nesto pre lokalnih izbora, najverovatnije na njih necemo izaci.

Srbi su, bez obzira na konacnu odluku, prijavili vise lista nego kosovski Albanci. Zbog cega se tako malo srpsko biracko telo rasulo na 26 stranaka?

- To govori o problemu unutar srpske zajednice. Ali, ono sto je u ovom momentu definitivno pozitivno jeste ujedinjavanje srpske politicke scene na Kosovu i Metohiji, tako da ocekujem da ce tamo gde je neophodno liste biti jedinstvene.

Da li ce odluku o ucescu na lokalnim izborima donositi sami kosovski Srbi, Beograd ili ce to biti dogovor Beograda i Unmika?

- Dogovor sefa Unmika sa nekim od lidera u Beogradu tesko da ce proci bez saglasnosti svih relevantnih lidera sa prostora Kosova i Metohije. Presudno ce biti da li ce i koliko lideri kosovskih Srba biti voljni da prihvate njihov dogovor ili koliko ce sami ucestvovati u pregovorima sve tri strane.

NOVOOTKRIVENE GROBNICE

Poslednjih mesec dana Kosovo su potresle price o novim neidentifikovanim masovnim grobnicama. Sta je na kraju istina o njihovom postojanju u Suvoj Reci, Tomancu, Orahovcu...?

- Jedan od razloga zbog koga se cuti o ekshumacijama koje su dosad izvršene jeste cinjenica da su srpske zrtve koje su identifikovane bile mucene - ekstremiti su im na vise mesta polomljeni, nailazili su na nevidjeno masakrirane leseve, sto opet govori o patologiji i stanju ljudi koji su zlocine pocinili. Ono sto sigurno znam jeste da su u Radonjickom jezeru ronici identifikovali mesta gde se nalaze lesevi, ali su oni posle vadjeni. Imate slucaj u Suvoj Reci, bunar u Tomanovcu, pa sada Orahovac. Dok stignu nasi strucnjaci ti grobovi se otkopavaju i lesevi se odnose, tako da vise ne znate gde se sta nalazi. Cim nesto osetimo ili dobijemo neku informaciju od dobronamernih ljudi iz medjunarodne zajednice, oni drugi medju njima, pokusavaju da zajedno sa Albancima prikriju ono sto je realnost.

Da li cutanje nevladinih organizacija koje brinu o postovanju ljudskih prava u Srbiji otezava Vas pritisak na medjunarodne vlasti i javnost oko resavanja ovog problema?

- Kršenje ljudskih prava je realnost na Kosovu. U zgradi Ju programa u Pristini zivi 185 dusa. Medju njima vise od 30-toro dece. Njih troje koji su usli u prinudnu izolaciju sa devet godina posle prezivljenog "zatvora" u najosetljivijem dobu sada su sa 12 godina definitivno pacijenti prihijatrijskih klinika. Niko o tome ne govori. Pozdravljam sve akcije nevladinih organizacija u Beogradu u pogledu zahteva za zastitu ljudskih prava Albanaca. Racunam da su stitili ljude. Zato sada ne mogu da razumem njihovo cutanje o kršenju ljudskih prava na istom prostoru, jer to sto su Srbi sada ugrozeni za njih ne treba da predstavlja neki problem.

Strategija i izbori u regionu

- Lideri kosovskih albanskih partija pazljivo, kao i mi svi, prate izbore u regionu - upravo završene izbore u Makedoniji, predstojece izbore u Srbiji i kao i one u drugim delovima regiona. Posle pobede Crkvenkovskog u Makedoniji bice interesantno kako ce formirati vladu i da li ce u njoj biti tamosnji Albanci. Iz medjunarodnih izvora culi smo da su se odmah posle izbora u Makedoniji sastale vodje Kosovskog zastitnog korpusa sa Kosava i Metohije i oni koji su ideoloski detasirani na jugu cetralne Srbije i u Makedoniji. Oni ulazu mnogo napora u strategiju zajednickog delovanja svih Albanaca i pokusavaju da oko toga postignu konsenzus. Zato me uzasava kad dodjem u Beograd i vidim da niko ni sa kim ne govori i da nasa politika nije u sluzbi omedjivanja nase drzave. Za razliku od, recimo, Amerikanaca koji imaju jak drzavni nacionalizam a nemaju naciju, mi imamo naciju, ali, nazalost, ne znamo gde nam je drzava - smatra Rada Trajkovic.

Strah od "praznjenja" energije

Za Malu Gospojinu Odbor za povratak prognanih kosovskih Srba najavio je blokadu takozvanih granica prema Kosovu i Metohiji do masovnog povratka. Koliko je to realno i kakve posledice moze da ima takva akcija, pogotovo uoci izbora, imajući u vidu da mnogi kosovski Srbi iskreno veruju da ce 21. septembra 50.000 njihovih sunarodnika da se vrati na celu sa patrijarhom Pavlom?

- Pozitivno je sto se neguje zelja Srba za povratkom i sto zivi ideja da se oni nece lako odreci Kosova i Metohije. Sve sto se trazi nije moguće izvesti odmah, ali ima za cilj podsecanja medjunarodne zajednice na obaveze koje je ima prema prognanima, kao i da umesto price o povratku ocekujemo aktivan, odrziv i masovniji porces povratka. Cinjenica je da neki Srbi veruju u recept koji je demonstriran kada su nase institucije odlazile sa Kosova i Metohije i kada su ulazili Albanci. Oni ne shvataju da medjunarodna zajednica nece preuzeti odgovornosti za 5.000 Srba da na takav nacin sada udju na Kosovo, sto bi sigurno rezultiralo velikim zrtvama. Bez dogovora sa medjunarodnom zajednicom to je nemoguće izvesti. Zato se bojim da bi krajnji rezultat najavljene akcije mogao da bude "praznjenje" energije, koje bi kod naroda u

dogledno vreme moglo da izazove i reakciju suprotnu zelji za povrtakom.

Sto se tice patrijarha Pavla, mislim da nema potrebe da on bude na celu kolone, zato sto je, zajedno sa mitropolitom Amfilohijem i vladikama Atanasijem (Jevticem) i Pahomijem patrijarh sve vreme pomagao vladiki Artemiju u brizi o narodu u ovim teskim vremenima. Crkva je jedina institucija koja je ostala na Kosovu i Metohiji i bitno uticala da se narod zadrzi i koja ce docekati proganike koji se budu vratili.

DANAS, subota-nedelja, 21-22. sept.2002.

Jelena Tasic

Na pravoslavnom groblju u Orahovcu

PRONADJENO 80 NOVIH HUMKI

Gracanica, 12. septembra Na pravoslavnom groblju u Orahovcu pronadjeno je oko 80 novih neidentifikovanih grobnica. Kako javlja lokalni KIM radio iz Gracanice, jedinica UNMIK policije za nestala lica i predstavnici kosovske policijske sluzbe, zajedno sa mestanima Orahovca, u nekoliko navrata su posetili pravoslavno groblje na koje Srbi do sada nisu odlazili zbog nedostatka bezbednosti. U protekle tri godine, od dolaska vojne i civilne misije UN na Kosmet, mestani Orahovca sahranjivani su u porti crkve koja se nalazi u samoj varosici.

Predstavnik Crkvenog odbora Aksentije Grkovic i lokalni paroh Milenko, sa nekoliko mestana Orahovca, potvrdili su prilikom obilaska pravoslavnog groblja da se radi o novim humkama, jer od 1999. godine na ovom mestu nije sahranjen nijedan Srbin. Grobnice nemaju nikakvo obelezje, nisu zarasle u korov, a po recima svestenika Milenka, primeceno je da nisu sahranjeni po pravoslavnim obicajima. On je takodje rekao da su neki stariji grobovi otkopavani i u njih sahranjivana nova tela. Sumnja se da postoji i manja zajednicka grobnica u blizini kapele na orahovackom groblju, a pronadjene su i nove humke na romskom groblju u ovoj varosici.

Pretpostavlja se da se u ovim neidentifikovanim grobnicama nalaze tela kidnapovanih i nestalih Srba, stradalih pre i za vreme agresije, ali i po dolasku misije UN na Kosmet. Inace, informativna sluzba UNMIK policije za nestala lica nije izdala bilo kakvo saopstenje. Kako se moze cuti, ocekuje se odlazak ove specijalne jedinice u Orahovac, a potom i zvanicni izvestaj ove sluzbe.

B. Radomirovic

Zasto UNMIK ne dozvoljava predstavnicima Crkve pristup na orahovacko pravoslavno groblje

BEZ ZNANJA CRKVE I SRPSKE ZAJEDNICE POCELA ISTRAZIVANJA GROBLJA U KOME UCESTVUJU STRANCI I ALBANCI, SRBIMA NIJE DOZVOLJEN PRISTUP

Orahovac - Gracanica, 16. septembar 2002. god

Eparhija rasko-prizrenska primila je direktan izvestaj od svestenika Milenka i novinara KIM Radija koji su danas posetili srpsko pravoslavno groblje u Orahovcu da su medjunarodni predstavnici iz UNMIK-a vec zapoceli pretrazivanje groblja na kome je nedavno primeceno 80tak neoznacenih humki. Po ranijoj izjavi svestenika Milenka velika je verovatnoca da se u ovim grobovima nalaze tela Srba koje su pripadnici OVK oteli i ubili nakon dolaska mirovne misije UN i KFOR-a. Nakon rata, vec pune tri godine, Srbi se ne sahranjuju na ovom groblju vec uz parohijsku crkvu u srpskom delu grada Orahovca.

Ispred orahovackog pravoslavnog groblja trenutno se nalaze dva nemacka transportera sa vojnicima KFOR-a dok na groblju radi dvadesetak ljudi sa krampovima i lopatama. Po svedocenju ocevidaca trenutno se pretrazuje deo groblja koji je potpuno razrusen. Svestenik Milenko je potvrdio da nije obavesten o radovima na groblju i cela operacija pretrazivanja vrsi se bez znanja i odobrenja Srpske Pravoslavne Crkve i Episkopa Artemija. Zanimljivo je da na groblju radi i nekoliko Albanaca dok je Srbima zabranjen pristup i fotografisanje. Mark Dzons, medjunarodni predstavnik UNMIK-a koji rukovodi radovima odbio je da da ikakve informacije o radovima uz obrazlozenje da se sve informacije navodno mogu dobiti u Pristini. Svesteniku i srpskim novinarima nije bio dozvoljen pristup ni onom delu groblja gde su nadjeni neobelezni grobovi i sveze nabacana zemlja.

Srpska pravoslavna Eparhija rasko-prizrenska najodlucnije protestuje zbog otpocinjavanja radova na groblju bez prethodnog obavestenja Eparhije i nadleznog episkopa. Eparhija zahteva od UNMIK-a da se hitno omoguci pristup groblju predstavnicima Crkve i srpskim patolozima. Postoje indicije da UNMIK namerava da izbegne publicitet koji bi se negativno odrazio na ugled misije posto su upravo pod vlascu UNMIK-a pocinjani brojni zlocini prema Srbima i drugim nealbancima o cemu se u javnosti retko ili gotovo nikada ne govori.

Izjava sefa informativne sluzbe UNMIK-a

NEMA SAZNANJA DA U ORAHOVCU IMA NOVIH GROBOVA

Pristina, 17. septembra **(Beta)**

Sef Informativne sluzbe UNMIK-a Sejmon Hejzlok rekao je danas da su medjunarodni forenzicari na orahovackom pravoslavnom groblju utvrdili da nema novootkrivenih grobova niti da su postojeći grobovi iskopavani i u njih pokopavani ostaci drugih ljudskih tela.

Rasko-prizrenska eparhija je sinoc saopstila da su eksperti UNMIK-a za iskopavanje grobova zapoceli pretrazivanje pravoslavnog groblja u Orahovcu, na kojem, prema tvrdnjama tamosnjih Srba, ima vise desetina novootkrivenih humki.

Protest u severnom delu Kosovske Mitrovice

TRAZE POMOC BEOGRADA

Kosovska Mitrovica, 12. septembra

U organizaciji Srpskog nacionalnog veća severno Kosovo danas je ponovo održan redovan miting povodom pokusaja hapšenja dr Milana Ivanovica.

Svi govornici na centralnom trgu Sumadija, pred više hiljada građana severnog Kosova, ponovili su da "Milan Ivanovic nije terorista već humanista".

Jedan od govornika Vlastimir Rajkovic naglasio je da je "proces protiv Milana Ivanovica montiran i da je krajnje vreme da Beograd stane u odbranu Srba u južnoj srpskoj pokrajini". On je rekao da Srbi sa Kosmeta savetuju Milanu Ivanovicu da se ne predaje.

Tokom protesta procitan je i telegram podrške Srba iz Švedske. Za naredni utorak zakazano je ponovno okupljanje tačno u podne, a 19. septembra, kako je najavljeno, Srbi će iz severne Kosovske Mitrovice organizovano krenuti put Beograda kako bi izrazili protest ispred nemačke ambasade i republičke skupštine.

Zabrinutost u SB UN zbog najavljenog povratka Srba na Kosmet

STRAH OD POSLEDICA

BEograd - Pomocnik generalnog sekretara UN za mirovne operacije Hedi Anabi izrazio je na proslonedeljnoj sednici SB UN zabrinutost zbog mogućih posledica najavljenog organizovanog masovnog povratka kosmetskih Srba i inicijativu da se blokiraju granicni prelazi Pokrajine ukoliko budu osujeceni u svojoj nameri.

Članovi Odbora za povratak Srba na Kosovo najavljaju tim povodom ostar demars SB. Zvonimir Trajkovic, jedan od članova Odbora, primećuje da članovi SB UN ne mogu zabadati glave u pesak. Oni izgleda ne žele da vide da mirovne snage na Kosovu i Metohiji nisu ostvarile nijedan od zadatih ciljeva niti je sprovedena Rezolucija SB UN 1244.

- Umesto da bude razoruzana, OVK je pretocena u politicke ili policijske snage. Ni posle tri godine nije ostvorena bezbednost, niti su vraćeni izbegli Srbi. Bilo bi red da to shvate i članovi SB i ozbiljno razmotre politicku situaciju na Kosmetu, jer je ceo mandat UN doveden u pitanje - kaže Trajkovic.

Pritom upozorava da SB "ne sme obmanjivati svet laznim saopštenjima o poboljsanju situacije na Kosmetu". Trajkovic se pita da li su u SB svesni cinjenice da gde god su bile "mirovne snage" UN vise ne žive Srbi" i dokle se ta cinjenica može prikivati ovakvim saopštenjima.

Nebojsa Covic, predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju

NEMA BEZBEDNOSTI

Beograd - Kada analizirate javne izvestaje u poslednjih meseca dana, videćete da bezbednost na Kosovu i Metohiji nije zadovoljavajuća. To je blago receno, a ono što je realno je da bezbednost na Kosmetu ne postoji, jer ne postoji potpuna sloboda kretanja za Srbe i ostale nealbanske etnicke zajednice - izjavio je Nebojsa Covic, potpredsednik Vlade Srbije i predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju na jucerasnjoj konferenciji za novinare. Podsecajuci da bezbednost na Kosovu treba da obezbede UNMIK i KFOR, Covic je istakao da Vlada Srbije ima ulogu korektivnog faktora koji, saradjujuci sa tim medjunarodnim institucijama, mora da ih dovodi u fazu u kojoj se mora obezbediti sloboda kretanja.

- Ta dva faktora presudice koliko smo napredovali u stvaranju multietnickog drustva i da li je ideja realna ili ne. Ako se stepen bezbednosti procenjuje na osnovu broja incidenata, napravice se velika greska zbog toga što se Srbi nalaze u enklavama - rekao je Covic, podsecajuci da ako neko skloni bodljikavu zicu i kaže "sad ste slobodni" onda se bacaju bombe pred Srbe.

Sudbina devet srpskih porodica u selu Plemetina kod Obilica

OCAJ U REZERVATU

U selu Plemetina kod Obilica - mestani ga zovu Rezervat - zaostalo je devet srpskih porodica. Kazu da nemaju pravo na zivot, da su izgubljen slucaj i za ljude i za Boga „iako se na njega nisu gadjali kamenjem, niti su crkve i dzamije rusili“. Bog im je udelio da u kampu, koji zaista lici na rezervat ogradjen dvoredom bodljikavom zicom, smecem i fekalijama, u bedi i sirotinji odgajaju sedamnaestoro dece sa strahom da ce zamrknuti a da nece osvanuti. U Rezervatu odvojeni sokacima punim fekalija živi 200 brojnih askalijskih i romskih porodica. Oni su sa Srbima manjina, ali su „Srbi manjina u manjini“.

- U ovakvim uslovima se ne drže ni retke zveri po rezervatima. Na ivici smo ludila. Preko praga ne smemo, ne više samo iz straha od Albanaca već i od straha od svakojakih vrsta bolesti koje vladaju u Rezervatu. Nas je ovde zaostalo devet porodica. Niko od nas tri godine nije izasao u svet. Do pre nekoliko meseci imali smo na ulazu u rezervat kapiju od bodljikave zice. Norveski vojnici su je zaključavali uvece u osam, otvarali ujutru u osam - prica Sasa Stojanovic, uz upozorenje: „Ne mozes reci da je ovo naselje ili kamp ovo je, nisi slep, rezervat!“

Njegova deca uz ostalih sestoro svako jutro u pratnji roditelja moraju do skole u Plemetinu prvo proci po fekalijama zatranim stazama koje odvajaju strazare od susednih askalijskih, a onda deonicom magistralnog puta do skole, kojim se slobodno krecu albanski djaci. „Ja sam u rezervat dos'o 92. godine iz Priluzja. Poticem iz siromasne porodice. Otac je jedini radio, a nas sestorica brace. Meni i bratu opstina je dala po dve prostorije. Ozenili smo se i ostali. Otisao bih bilo kuda ali nemam sa cim ni gde. Ne mogu ni ovde, poludecu“, prica Sasa. Njegov brat Sinisa, otac najmladje Srпкиnje, stare 14 meseci, Natase, istice da u Rezervatu žive isključivo mladi bracni parovi.

- Nemamo kome ni da se pozalimo niti ko da cuje za nasu nesrecu. Prvi ste koji ovim blatnjavim sokakom kuca na nasa vrata. Za nas saznaju samo pred izbore kad zatrebaju glasovi. Bili su neki iz birackog odbora. Ima nas u spiskovima - uz opor smeh kroz zube prica Sinisa, i nastavlja: - Posetio nas je pre neki dan ombudsman Kosova Marek Novicki. Nije

mogao da veruje svojim ocima. Zgrazvao se ali on nema snage da nam pomogne. Jedino je obecao da ce pogurati gradnju kakvog-takvog stambenog objekta kako bi nas iz rezervata iscupali i spasli nasu nejac. Drzi moju cerku na krilu pa mu suze podjose. Tada smo mu poverovali, medjutim, samo sto je otisao dodjose predstavnici albanske opstine i zapretise nam jer smo ga primili bez njihovog znanja. Mi ne trazimo mnogo. Zivimo samo za to da glave dece spasemo iz rezervata, da bilo ko od humanitaraca iz Srbije dodje da nas vidi...

Odgovorom u koordinacionom centru za Obilic Mirce Jakovljevic priznaje da je nemocan da bilo sta uradi za ljude iz Rezervata:

- Obavestio sam Beograd. Umesto pomoci nastavlja se agonija a ovdasnje ljude izdaje strpljenje...

Vilijem Montgomeri, ambasador Sjedinjenih Americkih Drzava u Jugoslaviji

KONGRES NIKAD NIJE IMAO NAMERU DA KAZNJAVA SRBIJU

Uveren sam da cemo u roku od nekoliko meseci biti svedoci priliva znacajnih stranih investicija u Jugoslaviju. To je spor proces, cak vrlo spor, delom i zato sto je Svetska banka zelela da bude sigurna da ce proces biti potpuno transparentan i da svima da sansu da ucestvuju u ovom projektu. Dogovor je veoma blizu i siguran sam da ce ovde vrlo brzo stici niz investitora, medju njima i glavni americki investitori - kaze u intervjuu Danasu Vilijem Montgomeri, ambasador Sjedinjenih Americkih Drzava u Jugoslaviji.

Ovakav odgovor ambasadora Montgomerija usledio je na konstataciju da strani investitori i dalje zaobilaze ovo trziste, i pored toga sto su Medjunarodni monetarni fond (MMF), Svetska banka i sve zapadne diplomate u Beogradu puni hvale za dosadasnje politicke i ekonomske reforme. Kao i da postoje osnovana strahovanja da se strani poslovni ljudi ustrucavaju da ovde ulazu svoj novac zbog ucestalih politickih bura i sukoba, otezanja na izradi Ustavne povelje ili nedefinisanih drzavnih granica.

- Sasvim je tacno da investitori veoma mnogo polazu na politicku stabilnost i ekonomsku situaciju. Ali, vas ekonomski tim obavio je izvanredan posao i položio osnove za razvoj stabilne ekonomije i zato sam veliki optimista.

Domaca javnost bila je nedavno prosto zbunjena serijom kontradiktornih vesti. Prvo, da ce Jugoslavija dobiti status najpovlasenije nacije, onda, da ce biti odrzana Donatorska konferencija americkih investitora i ukinute preostale finansijske sankcije. Istovremeno, Komitet Senata za apropijaciju usvaja nacrt zakona o pomoci Jugoslaviji, u kojem predlaze da se zadrze kaznene mere prema Srbiji. Odakle takva diskrepancija?

- Nije rec o diskrepanciji, vec o tome da ove vesti u osnovi govore o stvarima koje bi se mogle desiti u buducnosti. Ne mislim da je Kongres ikada imao nameru da kazni Srbiju. Ako pogledate obim pomoci Jugoslaviji u poslednje dve godine, videcete da prelazi 300 miliona dolara. Ove godine nameravano povecanje bice jos vece nego prosle, i to u trenutku kada su citavom regionu znatno smanjeni resursi za pomoc. Uveren sam da u Americi i svetu postoji priznanje da Srbija zasluzuje nasu podrsku i da joj je potrebna nasa pomoc. U protekle dve godine, pomoc je dodeljivana pod uslovima koji se odnose na pitanje ratnih zlocina, i tako ce biti i ubuduce. Medjutim, jos ne znamo nastaje ce sve to izici, posto taj proces kontrolise Kongres, koji ce se ovim pitanjima baviti u septembru i oktobru. Vec pocetkom novembra mogli bi smo da imamo konacan tekst.

Ukoliko bude slican proslogodisnjem, onda moram da ponovim da se ne radi ni o kakvom kaznjavanju, vec o uslovima koji su dosad uspesno ispunjavani i siguran sam da ce tako biti i naredne godine.

S druge strane, Kongres i administracija zajednicki rade na usvajanju neophodnog zakona koji bi garantovao Jugoslaviji status najpovlasenije nacije. Mi ohrabujemo Kongres da tu materiju razmotri sto je moguće pre, i nadamo se da ce Kongres uskoro staviti to pitanje na dnevni red. Jos uvek postoji jos izvestan broj blokiranih racuna u bankama u Sjedinjenim Americkim Drzavama. Neki od njih su sluzbeni, neki poslovni, ali ce svi biti odmrznuti u nekoliko narednih nedelja.

Ukoliko Senat i Predstavnicki dom usvoje predlog zakona o pomoci takve kakva jeste, znaci li to da Jugoslavija nece dobiti status najpovlasenije nacije?

- Ne, nema povezivanja programa pomoci i uslova sa statusom najpovlasenije nacije. To su dva potpuno odvojena dela zakonodavstva. Zeleo bih da kazem da akcije koje preduzima vasa zemlja stvaraju odredjenu sliku u SAD i svetu i to utice na Kongres SAD da li ce izglasati pomoc Jugoslaviji i status najpovlasenije nacije. U vezi toga zajednicka akcija u Vinci bila je uspesna i na tom velikom uspehu Amerika je cestitala Jugoslaviji.

Osim pune saradnje sa Haskim tribunalom, kao glavni kriterijum za nastavak pomoci, sada se kao dodatan uslov pominju "paralelne institucije" na severu Kosova. Ima li kraja uslovljavanje?

- Pre svega, nije administracija ta koja je postavila uslove, vec Kongres koji svake godine glasa o tome kojim ce zemljama biti dodeljena pomoc. Kongresmeni imaju pravo da glasaju kako hoce. Ipak, mislim da je bilo mnogo spekulacija u novinskim naslovima na tu temu u poslednjih nekoliko meseci. Mi jos ne znamo sta ce sadržati konacan tekst. Kad je rec o primedbama pojedinih kongresmena i drugih pojedinaca, to ne znaci da su primedbe vec postale cinjenice. To je proces pregovaranja i konsultacija. Osim toga, i sam proces na Kosovu napreduje, a gospodin Covic i Mihael Stajner imali su u Beogradu uspesne razgovore i nadam se da ce u bliskoj buducnosti ovaj problem biti resen na zadovoljavajuci nacin.

Problem "paralelnih institucija" u Severnoj Mitrovici protumacen je kao otpor sluzbenog Beograda sprovođenjem Rezolucije 1244 Saveta bezbednosti. Nije valjda to jedini problem koji onemogucava realizaciju ove Rezolucije i glavna prepreka da Kosovo postane demokratsko i multietnicko drustvo?

- Pojedini ljudi u Severnoj Mitrovici podstrekivali su i ohrabivali druge da ucestvuju u nasilnim aktima protiv UNMIKa, sto je nanelo veliku stetu. Postoji, naravno, i niz drugih glavnih problema na Kosovu, sama administracija UN mogla bi da nabroji 20 do 30 takvih problema, ali se svi oni moraju resavati na ozbiljan nacin. Svaki put kad u Severnoj Mitrovici izbije nasilje, to privlaci paznju medjunarodne zajednice, UNMIKa i KFORa, i Mitrovica je u zizi kao problem. To je tezak

udarac pravima srpskog naroda na Kosovu.

Postoji legitimna zabrinutost zbog onoga što se desava sa Srbima na Kosovu, i to nije sporno, kao ni opravdana zabrinutost Srba u Severnoj Mitrovici. Pravi izazov za srpsko rukovodstvo ovde, i za Srbe na Kosovu jeste da se ovim pitanjem pozabave na konstruktivan način, u saradnji sa UNMIKOM, umesto da se upotrebom nasilja UNMIK i KFOR pretvaraju u neprijatelje. To je potpuno suprotno od poruke da srpski narod želi da saradjuje sa UNMIKOM i KFORom i da ostvaruje svoje interese na miran način. Da tako rade umesto da se konfrontiraju, Srbi bi imali u Medjunarodnoj zajednici saveznika i partnera. To je upravo ono što se dogodilo na jugu Srbije i ne vidim razlog da se tako nešto ne ostvari i na Kosovu. Moja je iskrena poruka Srbima da su akti sirovog nasilja protiv UNMIKa i KFORa potpuno kontraproduktivni. Ima domaćih i stranih kriticara koji smatraju da je Medjunarodna zajednica isuvise stroga prema Srbima sa severa Kosova i da se Srbi, po pravilu, uvek smatraju najkrivijim. Prigovora se, takodje, da postoji manjak razumevanja za opravdane i realne strahove srpskog stanovništva, zbog zastrasivanja malog broja ljudi koji su odlucili da se vrate, kao i da administracija UN i KFOR nisu u stanju to da zaustave?

- Ne poricem da su mnoge od ovih primedaba osnovane, ali moram jos jednom da ponovim da je stvarni izazov pridobiti KFOR i UNMIK da se koncentrisu na legitimnu zabrinutost i strahovanja Srba, bezbednost, slobodu kretanja i slobodu povratka. To se sigurno ne može postici konfrontacijom vec koriscenjem realnih prilika da se svetu pokaze da postoje problemi na Kosovu koji se moraju resavati. Svaki put kad Srbi koriste nasilje protiv KFORa, UNMIKa ili Albanaca, potpuno se menja smisao poruke i u tome je moja poenta. Delim svu njihovu zabrinutost, sve njihove frustracije, ali je krajnji cilj, ipak, pridobiti Medjunarodnu zajednicu kao partnera i saveznika, a ne neprijatelja.

Pojedini kongresmeni u Vasingtonu smatraju da je doslo vreme da Kosovo dobije nezavisnost. Odlika je americke demokratije da svaki clan Kongresa može da predlozi svoju rezoluciju, cak i u ime nekog lobija. To nuzno ne znaci da ce predlog postati i zvanicna politika Vasingtona, ali je bilo primera u proslosti kad su odredjene ideje i predlozi razlicitih lobija ili kriznih grupa postojali deo zvanicne politike prema regionu. Mogu li se ocekivati novije inicijative i predlozi iz Vasingtona kad je rec o Balkanu?

- Ne vidim da ce se u skorijoj buducnosti menjati nasa politika prema Balkanu. Pre svega, isuvise je rano da se razmislija i odlucuje o konacnom statusu Kosova. Moraju se najpre poloziti temelji gradjanskog drustva, ukljucujuci slobodu kretanja, sloboda povratka gradjana, stvaranje uslova za zaposljavanje svih, Albanaca, Srba i ostalih manjina. To su problemi koji moraju da se resavaju i tek onda je moguće baviti se problemom Kosova. Mora se reci, što se ova pitanja budu uspesnije i brze resavala, toliko ce se lakse doci do konacnog resenja za Kosovo.

Odbijanje Amerike da prihvati jurisdikciju Medjunarodnog krivicnog suda dovela je u pitanje dalje ucesce americkih vojnika u svetu. Istina, kompromis u UN je ostvaren, ali samo privremeno. Kakva je, onda, buducnost mirovnih misija na Balkanu u kojima ima i americkih vojnika?

- Poslednjih deset, 12 godina istorija je pokazala koliko je vazna uloga Sjedinjenih Americkih Drzava u mirovnim misijama u ovom delu sveta. Sto se tice daljeg ucesca SAD, stvari se ne odvijaju glatko, a brojne evropske zemlje smatraju da ce bez naseg ucesca i njihovo prisustvo u mirovnim misijama biti dovedeno u pitanje. Bas zato je veoma vazno da mi ucestvujemo i nadam se da se taj spor može razresiti.

Za ovih tridesetak i nešto godina diplomatske karijere, video sam mnoge stvari i mogu da kazem vasim citaocima da ljudi pazljivo proucavaju sve aktivnosti ili neaktivnosti SAD, sve ono što SAD cine ili ne cine. Video sam i mnoge druge stvari, a to je da postoje brojni pojedinci koji smatraju da je veoma zgodno da od SAD naprave svoju metu. Da vam dam primer. Dok, recimo, talibanski rezim ili neko drugi uskracuje prava zenama u svom drustvu, u isto vreme neke organizacije za zastitu ljudskih prava kritikuju stanje ljudskih prava u Americi. A zasto to rade? Zato što to privlaci veliku paznju i obezbedjuje ogroman publicitet. Ima pojedinaca koji sada trazene nacine da nas optuze cak za ratne zlocine na Balkanu zbog hrvatskih akcija u operaciji Oluja. Dakle, postajemo meta za pojedince i tuzioce iz politickih pobuda. Mi to ne možemo da dozvolimo i to su nase glavne primedbe zbog kojih ne prihvatamo jurisdikciju Medjunarodnog krivicnog suda.

Iskreno govoreci, navodjenje opasnosti od politicki motivisanih sudskih procesa kao razloga za odbijanje saradnje sa Medjunarodnim krivicnim sudom zvuči vrlo slicno tvrdnjama protivnika Tribunala u Hagu ovde u Srbiji. Pre svega, da je to politicka institucija i da su slucajevi kojima se bave prvenstveno politicki?

- Postoji sustinska razlika. Tribunal u Hagu je oformio Savet bezbednosti UN i iza njega stoji snaga UN. Medjunarodni krivicni sud je potpuno drukciji jer, iza njega ne stoje UN, vec je on rezultat odluke svake pojedine zemlje da se pridruzi ili ne pridruzi ovom sudu. Mi jednostavno kazemo da smo odlucili da u tome ne ucestvujemo, pri cemu je jurisdikcija Saveta bezbednosti mnogo ozbiljnija u krajnjem uticaju.

Pristalice saradnje sa Hagom (Tribunalom) priznaju da su veoma obeshrabreni ovakvim stavom SAD. Tesko je javno insistirati na tome da neko ispunjava medjunarodne obaveze, dok ih drugi ignorisu, a da se pritom ne upadne u zamku latinske poslovice "Sto je dozvoljeno Jupiteru, nije i volovima". Kako sada ubediti obicne ljude u moralnu opravdanost takve saradnje kao nacionalnu obavezu i odgovornosti?

- I u obavezama prema Medjunarodnom krivicnom sudu, postoje su osnovale drzave clanice, i suda u Hagu, osnovanog od strane Saveta bezbednosti UN, postoje fundamentalne razlike. Sta vise, taj sud je prihvatio i podrzao Slobodan Milosevic prilikom potpisivanja Dejtonskog sporazuma i to je sastavni deo ovog mirovnog ugovora, Jugoslavija se tako slozila da saradjuje sa Tribunalom. Za mene je ta saradnja veoma vazna, i mogu da kazem da je ostvareno 80 do 90 odsto te saradnje. I sve ostale zemlje regiona, ne samo Jugoslavija, trebalo bi dobrovoljno da se suoce sa sopstvenom prosloscu. To ne znaci da treba osuditi sve ono što su radili vasa Vlada i ljudi proteklih deset godina, vec je neophodan proces koji ce obezbediti pravni i pravedan okvir za dogadjaj iz proslosti. Za mene je vazno da nacionalno pomirenje, suocavanje sa prosloscu i saradnja sa Tribunalom budu deo tog procesa.

Nazalost, mnogi ljudi ne interpretiraju na takav način.

U pismu objavljenom u Vasingtonu postu, predsjednik Djukanovic apelovao je na americku administraciju da preuzme posrednistvo u izradi Ustavne povelje buduće Unije Srbije i Crne Gore. Bili ste nedavno u Podgorici, mozete li nam otkriti sta ste tom prilikom rekli vasim sagovornicima?

- U Crnoj Gori sam boravio povodom parlamentarnih i lokalnih izbora koji bi trebalo da budu održani u oktobru. Kada sam razmotrio situaciju, shvatio sam da je OEBS uradio mnogo dobrih stvari u nastojanju da pomiri stranke u Crnoj Gori kako bi se postigao konsenzus oko toga kako da se sprovedu izbori. Ostala su, medjutim, neresena tri, cetiri vazna pitanja i smatrao sam, ako neko ne bude intervenisao, da postoji opasnost da ce biti održani izbori koji ce bojkotovati veliki deo biraca, ili da ih uopste nece biti. U oba slucaja posledice po Crnu Goru mogle bi da budu katastrofalne. Proveo sam u Crnoj Gori nekoliko dana da bih video mogu li da priblizim stavove stranaka i da onda prepustimo OEBS da pomogne u pripremi izbora. Zato sam bio u Podgorici i drzim palceve da to uspe, sto cemo videti za nekoliko dana.

Da li biste mogli dati sugestiju kako razresiti problem donosenja Ustavne povelje?

- Kao sto i sami znate to je predlog i inicijativa Havijera Solane i SAD u potpunosti podrzavaju taj proces. Bio sam veoma oprezan da se ni na koji nacin umesam jer Evropska unija ima dijalog sa ucesnicima. Evropska unija je ta koja daje predloge i pozeljne sugestije. Smatram da bi nase mesanje u pregovore moglo da izazove konfuziju i da je nasa najbolja uloga da podrzimo Evropsku uniju u nadi da ce u tome i uspeti. Kada je rec o tome kakvu formulu treba primeniti, mislim da izbor treba prepustiti ljudima na terenu.

Nisam guverner Srbije i Crne Gore

Neki ljudi kazu sa simpatijama, drugi pak sa animozitetom, da ste vi u stvari pravi guverner Srbije i Crne Gore?

- Cuo sam takodje za takav epitet, ali svako ko je blize upucen u ovdasnju situaciju, zna da to nije nimalo tacno. Da ste videli koliko mi je truda i napora bilo potrebno da ubedim stranke u Crnoj Gori da dodju do konsenzusa, ne bi ste mi rekli da sam guverner. Vise volim sebe da opisem kao prijatelja i onog koji zeli da vas podrzi.

Milovan Jaukovic

DANAS, subota-nedelja, 14-15. sept. 2002.

Analiza Medjunarodne krizne grupe o stanju pravosudja na Kosovu

SISTEM TEK POSTAVLJEN NA NOGE

Brisel - Kad je UNMIK stigao na Kosovo, zatekao je policijski i sudski aparat pokrajine u rasulu, navodi se u najnovijem izvjestaju Medjunarodne krizne grupe (ICG), u kojem se medjunarodnoj zajednici i lokalnim akterima skrece paznja da je funkcionalno, nezavisno i fer sudstvo osnov trajnog mira i demokratije.

Izvjestaj konstatira velike pomake nabolje od razdoblja nakon 1999. godine do danas. Nakon sto je sistem reformiran i postavljen na noge, policija danas poduzima istrage, tuzitelji podizu optuznice, sudovi rade. Ipak, snimka stanja kako je interpretiraju analiticari ovog utjecajnog briselskog instituta, nije pozitivna. Ovakav kakav jest, pravosudni sistem nema snage da poduzima velike kriminalne istrage i da ih procesuiru, no to je tek dio problema pravosudja na Kosovu. Drugi dio problema je "dubinske, strukturne prirode", i tice se potrage za odgovorom kako da medjunarodne norme i shvatanje pravosudja, postanu dio kosovskog drustva.

Iz izvjestaja naslovljenog sa "U potrazi za ravnotezom - mjera pravde na Kosovu" naslucuje se provizornost sistema podjele pravde koja je uspostavljena otkad je ova srbijanska Pokrajina pod UN protektoratom, ali se vidi i jasna potreba da se napravi korak dalje. Medjutim, da bi se pravosudje oslonilo na nezavisne noge, potrebna su znatna kratkorocna i dugorocna materijalna i tehnicka ulaganja. Neposredni problem koji hitno treba rijesiti je i program zastite svjedoka, bez cega nema efikasne istrage kriminala. "Osnove postoje, ali dok god se ne prikupe neophodna sredstva, taj program ostaje kao prazna ljuska, a policijsko-sudski aparat bitno hendikepiran", navodi se u izvjestaju ICG.

Ocjenjuje se da su nedavni prosvjedi kosovskih Albanaca, odnosno politickih vodja zbog hapsenja nekih bivskih lidera Oslobojilacke vojske Kosova pokazali da strukture UNMIK i dalje moraju imati odlucujucu rijec. Medjutim, upravo ce se dalje na sudskom postupku istrage i sudjenju navedenim vojnim vodjama OVK testirati moze li UNMIK provesti ovaj slozeni zadatak i moze li politicka, javna, drustvena scena Kosova prihvatiti te procese. UNMIK bi, smatra se, trebalo da nastupi s javnom kampanjom objasnjanja Zenevske konvencije o ljudskim pravima kako bi se i na Kosovu shvatilo da nitko, bez obzira na nacionalnu ili partijsku pripadnost, nije iznad zakona. ICG predlaze da se postupno u pravosudni sistem Kosova uvode "lokalni akteri", kako bi se obrazovali za primjenu medjunarodno prihvacenih standarda u sudstvu. "Lokalne pravnike i sudce treba najprije obrazovati, a zatim postepeno od njih traziti da preuzimaju dio policijsko-pravosudnih zadataka, pa i vodećih uloga, dok bi se medjunarodni strucnjaci posvetili obrazovanju kadrova i jacanju kapaciteta pravosudnog sistema pokrajine." (Sense)

Da li se americki vojnici povlace s Kosova?

GENERAL LUT KAZE NE

BEOGRAD - Kosovski Albanci plasiraju pricu o navodnim namerama Amerikanaca da se povuku s Kosova cim pronadju nekoga kome ce da predaju bazu Bondstil. Govori se da bi ga ustupile nemackoj ili italijanskoj vojsci, ali da dogovor o tome nije postignut.

Glasine o povlacenju americkih vojnika demantovao je komandant vojnih jedinica SAD u sastavu KFORa na Kosovu general Daglas Lut. General Lut je potvrdio da vojnici SAD nece napustati Pokrajinu i da ce i nadalje njenim gradjanima pruzati sigurnost.

Americki vojnici nastavice da kontrolisu zonu Istok, odnosno deo Kosova oko Urosevca, gde se nalazi njihova baza Bondstil, najveća koja je sagrađena posle Vijetnamskog rata, kao i podrućje Kosovskog Pomoravlja, gde u blizini Gnjilana, takodje, imaju vecu bazu.

Pod kontrolom vojnika SAD bice i administrativna granica sa Srbijom prema opstinama Bujanovac i Presevo, kao i jugoslovensko-makedonska granica, koja ide padinama i vrhovima Skopske Crne Gore i Sar-planine. Najbolji demanti glasina o americkom povlacenju s Kosova stize iz opstine Dragas, gde se, prema recima mestana, gradi nova baza. Na pitanje zbog cega Albanci plasiraju glasine o americkom povlacenju, izvor "Glasa", Albanac, kaze da je rec o sve vecim tenzijama izmedju lokalnog stanovnistva i americkih vojnika. Albanci su, naime, nezadovoljni ponasanjem svojih ratnih saveznika.

Prvi sukob dogodio se ubrzo po dolasku snaga KFORa, kada je jedan americki vojnik silovao albansku devojciju, a poslednji pre nekoliko nedelja u Klokotu, kada su vojnici KFORa iz americkog kontinenta stitili srpsko stanovnistvo. Netrpeljivost izmedju Albanaca i americkih vojnika nezvanicno se dovodi u vezu i sa akcijama SAD protiv Bin Ladena i njegove Al Kaide, ciji se teroristi nalaze i na teritoriji Kosova.

Al Kaida na Kosovu?

Na Kosovu je nedavno uocen sumnjiv dolazak veceg broja muslimana iz Saudijske Arabije, Egipta i Libana. Iako se zvanicno bave trgovinom, tajno finansiraju izgradnju dzamija, islamskih centara i logora za vojnu obuku. Zato se strahuje od teroristickih akcija, pre svega prema vojnicima SAD. Jedna grupa se u juznom delu Kosovske Mitrovice priprema za upad u severni deo grada, gde bi napali vojnike KFORa, za sta bi bili optuzeni Srbi.

Bus poslao pismo Djindjicu - Amerika zahvalna Srbiji

ZAHVALNOST ZA NEIZMERAN DOPRINOS U BORBI PROTIV TERORIZMA

Americki predsednik Dzordz Bus uputio je predsedniku vlade Srbije Zoranu Djindjicu pismo zahvalnosti zbog aktivnog ucesca Srbije u borbi protiv svetskog terorizma.

"Americki narod je duboko zahvalan Vama i narodu Srbije za neizmerni doprinos u kampanji oslobadjanja sveta od terorizma. Nase dve nacije su cvrsto povezane prijateljstvom zasnovanim na demokratskim principima. Te veze su nadjacale rat i totalitarizam i sad nam daju snagu da se zajedno suprotstavimo netoleranciji, mrznji i nasilju", navodi se u pismu americkog predsednika.

Predsednik Bus posebno je naglasio saradnju Srbije sa Sjedinjenim Americkim Drzavama i Ruskom Federacijom u uklanjanju opasnog materijala iz Instituta "Vinca", cime je Srbija, kako je ocenio, dala znacajan doprinos da nacini svet sigurnijim mestom, navodi se daze u saopstenju Pres sluzbe vlade Srbije.

"Cvrsta odluka Srbije da pomogne znaci da cemo raditi zajedno da bismo izgradili svet koji ceni ljude i pruza im buducnost punu slobode i vere", pise na kraju pisma americkog predsednika Dzordza Busa srpskom premijeru Zoranu Djindjicu.

(Tanjug)

PRISTINA: SOLIDARNOST

Pristinski dnevnik opsirno su izvestili o komemorativnim svecanostima u SAD, na prvu godisnjicu napada na Njujork i Vasington, ali i o skupovima na kojima su gradjani Kosova izrazili svoju solidarnost sa SAD. Koha ditore navodi da je vise hiljada gradjana Pristine u spomen zrtvama napada 11. septembra, upalilo svece na centralnom gradskom trgu. Bota Sot u uvodniku prenosi izjavu predsednika Kosova Ibrahima Rugove, koji je rekao da "Kosovo ne zaboravlja", i da se solidarise se svojim velikim prijateljem - SAD. (Beta)

Samuel Huntington:

POTENCIJAL ZA JEDAN PRAVI SUKOB POSTOJI (1)

Odmah nakon 11. septembra ja sam rekao - ovo se ne smije izmetnuti u bitku izmedju Zapada i sveukupnog islama. Stvarni, opstesvjetski sukob postao bi tek tada ako bi se islamske vlade i drustva postavile iza Bin Ladena - kaze u opsimom intervjuu za njemacki DiCajt, uticajni analiticar Samuel Huntington, profesor na Harvardu i savetnik americke vlade, cija je teza o sukobu kultura (The Clash of Civilizations) na izvestan nacin surovo potvrđena u proslagodisnjem teroristickom napadu sledbenika Bin Ladena na Ameriku. U intervjuu iz kojeg Danas prenosi veci dio, profesor Huntington analizira sustinu brojnih sukoba u suvremenim svijetu.

Cajt: U golfskom ratu su se Arapi jos uvijek borili na strani Amerikanaca protivu Iraka. Ali sada, kada se priblizava drugi iracki rat, stoji skoro ukupni muslimanski svijet protivu Amerike, a protivu Izraela je ionako - oba prototipna predstavnika zapada. Clash of civilizations pokazuje se, dakle, u njegovoj punoj ostrini.

Huntington: Potencijal za jedan pravi sukob postoji. U borbi kultura je jos cak dvojako dosao do izrazaja - eskalacijom izmedju Indije i Pakistana i drugom intifadom. Muslimani sirom svijeta se identificiraju s Palestincima...

Cajt: ... A sukob se prosirojuje. Vasa teza je u svoje vrijeme dozivjela mnogo kritika. Sada ona zvuci uvjerljivije nego ranije. Lista civilizacijskih konflikata postaje sve duzom - muslimani protivu Hindusa u Indiji, protivu hriscana u Nigeriji, protivu zidova na Bliskom istoku...

Huntington: Prva polovina 20. stoljeca je bila era svjetskih ratova, a druga polovina era hladnoga rata. U 21. stoljecu je zapocela era muslimanskih ratova.

Cajt: Sta znaci to "muslimanski ratovi"?

Huntington: Prvo ono sto ste Vi vec pomenuli. K tomu dolaze Cecenija, Azerbejdzan, Afganistan i Centralna Azija, Kasmir, Filipini, Sudan i, naravno, Bliski istok. To su sve ratovi u kojima se muslimani bore protivu nemuslimana, kao i medju sobom.

Cajt: Tada se ne radi o "borbi kultura", nego o borbi jedne kulture, islama, i svih drugih. Cuvena recenica u Vasem clanku glasi: "Islam ima krvave granice".

Hantington: Tako je to.

Cajt: Zasto?

Hantington: Ne zato sto bi islam bio principiijelno krvolocan. Mnogi faktori utjecu na to. Jedan od njih je historijski osjecaj kod muslimana, prije svega medju Arapima, da su oni od strane Zapada podjarmljeni i opljackani. Drugi je pritajena mrznja prema konkretnoj zapadnoj politici, narocito prema americkoj podrsci Izraelu. Treci je "demografska oteklina" u islamskom svijetu. Starosna grupa od 15 do 30 godina je tamo najveca. Ovi mladi ljudi ne mogu kod kuće naci posao. Oni pokusavaju izbjeći u Evropu ili se daju regrutirati u borbu protivu nemuslimana. Al-Kaida placa vrlo dobro.

Cajt: Je li sukob kultura tada zapravo demografski sukob, koji se hrani masovnom nezaposlenoscu omladine?

Hantington: Jedno se ulijeva u drugo. "Stara" drustva ne vode ratove. Ovome se dodaje da muslimani Zapadu uzimaju mnogo toga za zlo.

Cajt: Evropa je, dakle, miroljubiva, jer je stara i siva?

Hantington: Evropljani su bili narocito nasilni prije 100 godina, kada je njihov demografski profil slicio islamskom svijetu. Stravicnih ubijanja u Prvom svjetskom ratu je moglo biti samo zbog toga sto je toliko mnogo ljudi bilo na raspolaganju za ubijanje. Ali, ne pretjerujmo s ovim faktorom. Godine 2020. ce se ove kohorte jako smanjiti. A ova promjena omogucit ce miroljubive odnose s islamom.

Cajt: A do 2020. godine?

Hantington: Ima jos jedan drugi faktor. Resantimani koji se usmjeravaju protivu Zapada, u prvom redu protivu SAD. Prije 11. septembra su americke simpatije bile na strani Cecena ili Kasmiraca. Zapadne, u prvom redu americke simpatije za Palestince bile su jace.

Cajt: Zapadno, u svakom slucaju evropsko misljenje tendira, ipak, i danas mnogo jace u korist Palestinaca - unatoc teroru.

Hantington: Ja sam mislio takodjer da Palestinci i Arapi uzimaju za zlo Sjedinjenim Drzavama njihovo zauzimanje za Izrael.

Cajt: Da li bi islam izgubio "krvave granice" ukoliko bi Amerikanci obustavili ovu podrsku?

Hantington: "Krvave granice" se odnose na jedan siri fenomen nego sto je to izraelsko-palestinski konflikt. Ali, točno je da Muslimani smatraju SAD pristrasnom stranom u sukobu i da SAD izraelsku sigurnost definiraju kao sopstveni nacionalni interes.

Cajt: I svi ovi drugi konflikti koji mobiliziraju muslimane protivu nemuslimana? Od Nigerije, preko Sudana pa do Filipina? Bernhard Lenjis, najveći poznavatelj islama, vjeruje da islam, uzet zajedno, ima problem sa Zapadom. I on je, takodjer, govorio o clash of civilizations...

Hantington: ... Tocno, vec prije mene.

Cajt: On vidi "historijsku reakciju jednog starog civilizacijskog rivala protivu naseg judejsko-hriscanskog naslijedja, nase sekularne prisutnosti i prosirenja obojega sirom svijeta".

Hantington: I radi se u stvarnosti o jednom historijskom rivalstvu, koje postoji od 7. stoljeca, od radjanja islama i arapskog osvajanja Sjeverne Afrike, Bliskog istoka i širokih dijelova Evrope. U 19. stoljecu se okrenuo list kada je Zapad započeo s kolonizacijom Bliskog istoka, a koju je kompletirao u 20. stoljecu.

(NASTAVICE SE....)

DANAS, subota-nedelja, 14-15. sept. 2002.

Pripremio: mr Mile Lasic

NEZAVISNOST KOSMETA NE DOLAZI U OBZIR

Kosovska Mitrovica, 13. septembra

Nacelnik Generalstaba francuske armije Zan Pjer Kels posetio je kasno sinoc severnu Kosovsku Mitrovicu, da bi potom ispred punkta na glavnom Ibarskom mostu odrzao konferenciju za novinare.

- Rezolucija 1244 u resavanju krupnih pitanja Kosova mora da se postuje. Pitanje nezavisnosti ne dolazi u obzir jer dokument iz leta 1999. godine sadrzi tacke u kojima tacno stoji da je juzna srpska pokrajina u sastavu Jugoslavije - rekao je nacelnik Generalstaba francuske vojske i dodao: - Vojnici KFORa ce ostati sve dok se ovde ne uspostavi trajan mir zbog cega su i dosli.

Obraćajući se novinarima gospodin Kels je rekao da ce jedinice KFORa postepeno smanjivati svoj kontingent jer "ovde se oseca da se situacija postepeno smiruje i stabilizuje". Potvrdio je da ce se broj francuskih vojnika smanjivati postepeno i na severu Kosova jer "situacija postaje stabilnija".

Sto se tice glavnog gradskog mosta na Ibru, koji u poslednje tri godine razdvaja Kosovsku Mitrovicu na severni srpski i juzni albanski deo, Zan Pjer Kels je rekao "da most ne sme da razdvaja etnicke zajednice, vec to mora da bude most mira i zajednistva". Medjutim, jedino sami Srbi i Albanci moraju odlucivati i raditi na tome da doprinesu uspostavljanju konkretnog mira ne samo u severnoj Mitrovici vec na celoj teritoriji Kosova i Metohije.

B. R.

Nekako ide vraćanje nepokretne imovine kosovskometohijskim Srbima

IZBACENO 250 ULJEZA

Kosovskometohijski Srbi su po dolasku KFORa i UNMIKa posle juna 1999. godine napustili Pokrajinu i krenuli u izbeglistvo. U njihove kuće i stanove, oko 50.000 stambenih jedinica, uselili su se Albanci. Vec tri i po godine Srbi pokusavaju da povrate svoju imovinu, cime se bavi Direkcija za stambena i imovinska pitanja. HPD resava sve probleme vezane za stambenu imovinu na Kosovu i Metohiji, a do sada je stiglo oko 15.000 zahteva. Visje od 90 odsto

zahteva stiglo je od ljudi koji su otisli posle juna 1999. godine.

Mi smo besplatna advokatska kancelarija koja pomaze ljudima da povrate svoju imovinu. Do sada je obavljeno 250 izbacivanja, a u toku je vraćanje stanova u Gnjilanu, Pristini, Vucitrnu, izbeglickom naselju u Velikoj Reci. Sa ovim akcijama poceli smo svega sest meseci posle odlaska Srba s Kosova, a setimo se da je u Bosni to pocelo da se radi tri godine posle Dejtona - kaze direktor HPD Risar de la Falez i dodaje da oni primenjuju zakon i u tome ocekuju podrsku iz Beograda.

De la Falez pri tom podseca da se pre nekoliko dana u medijima digla galama oko vraćanja vlasništva nad dva srpska stana u Pristini. Sporno je bilo to sto je iz stana izbacena Srkinja koja radi u OEBSu, a zivela je u stanu Srbina, kome nije placala kiriju. Sluzbenici HPD-a ponudili su joj da predje u drugi stan, kako bi legalni vlasnik povratio svoju imovinu. Ona, kaze De la Falez, nije prihvatila smestaj, i to je diglo oluju.

Reagovao je clan predsedništva Skupstine Kosova Oliver Ivanovic, a njegova izjava pokazuje da nije znao o cemu se radi. Veci deo naseg posla sastoji se u povracaj imovine oduzete posle juna 1999. Kada izbacimo Albance koji zive u srpskim stanovima ne pise se, ali u medijima se da veliki znacaj kada se kada se izbace Srbe, a pri tom se precuti da je rec o srpskoj imovini - primecuje direktor HPD.

Rok za prijavljivanje imovine je 1. decembar, a De la Falez kaze da ce HPD ispuniti svoj program ako bude para. On apeluje na Srbe da prijave imovinu jer ce to biti dokaz da su ziveli na Kosmetu i time ce moci da zastite svoja prava.

Samo kuće i stanovi

Direktor HPD kaze da pravo na podnosenje zahteva za povracaj imovine imaju samo vlasnici kuca i stanova. Oni se ne bave vraćanjem zemljišta i o tome bi trebalo da se postigne dogovor izmedju UNMIKa i vlasti u Beogradu.

Sanda Raskovic-Ivic:

USKORO REVIZIJE IZBEGLICKIH STATUSA

BEOGRAD - Za oko mesec dana zapocecemos preispitivanje statusa izbeglica u kolektivnim centrima. Time cemo spreciti neke od izbeglica da zloupotrebljavaju izbeglicki status. Mi smo o pocetku ove revizije vec obavestili izbeglice u kolektivnim centrima - izjavila je za "Glas" dr Sanda Raskovic- Ivic, republicki komesar za izbeglice.

Objasnjavajući o kakvim zloupotrebama je rec, Raskovic-Ivic kaze da je poslednjih godina mnogo izbeglica koje su uspele da povrate imovinu ili bar deo imovine, a da i pored toga imaju status izbeglice.

Desavalo se i da neke starije izbeglice svoje stanove koje su povratile u Bosni ostave sinovima i kcerkama, a da oni i dalje koriste izbeglicki status. Raskovic-Ivic objasjava da ce preispitivanje izbeglickih statusa u kolektivnim centrima finansirati UNHCR i obaviti to zajedno sa Komesarijatom za izbeglice.

Komesar za izbeglice najavila je da ce Komesarijat pomoci i sve oni koji su zapoceli gradnju svojih kuca u gradjevinskom materijalu, ali i u placanju pojedinih prikljucaka. Ona je napomenula da je akcija revizije u kolektivnim centrima deo programa postepenog zatvaranja kolektivnih centara koji je vec zapocet.

- Zatvaranjem kolektivnih centara izbeglice ne moraju da brinu da ce ostati na ulici. Niko nece biti iseljen dok se za njega ne pronadje alternativni smestaj - porucila je gospodja Raskovic-Ivic.

T. B.

MOGUC POVRATAK IMOVINE NA KOSOVU

BEOGRAD (**Beta**) - Ministar urbanizma i gradjevina Srbije Dragoslav Sumarac najavio je da bi uskoro trebalo da bude potpisan sporazum kojim ce se resiti problemi oko vraćanja imovine izbeglicama sa Kosova.

"Pripremljen je sporazum koji treba da potpise kosovska agencija za katastar sa Republickim geodetskim zavodom i Ministarstvom urbanizma Srbije. S njegovim potpisivanjem se, medjutim, malo kasni, jer je veoma vazno da on bude uradjen kako treba, posto je rec o imovini gradjana", kazao je Sumarac.

On je podsetio da je u saradnji sa agencijom UN za urbani razvoj i stanovanje "Habitat" organizovana akcija za izbeglice sa Kosova da prijave svoju imovinu na tom podrucju. "S tim u vezi, Ministarstvo urbanizma im je omogucilo da iz katastra nepokretnosti i svih knjiga koje su sa Kosova prenete u Krusevac, dobiju sve potrebne papire", naglasio je Sumarac.

Prema njegovim recima, problemi oko vraćanja imovine nastali su jer i kosovska agencija radi katastar nepokretnosti, ali ministarstvo nije htelo da uvazi one slucajeve koji su uknjizeni po priznanju dva svedoka.

"Obicno su komsije albanske nacionalnosti medjusobno svedocili i na taj nacin uknjizavali na sebe zemlju koja je pripadala Srbima", objasnio je Sumarac.

On je dodao da ce ministarstvo, na osnovu katastra nepokretnosti koji su preneti u Krusevac, traziti da u denacionalizaciji bude vraceno i zemljiste koje je, pre svega, pripadalo crkvama jos pre Drugog svetskog rata, za koje postoje dokazi.

Za izbeglice 15 miliona dolara

BEOGRAD (**Beta**) - Izgradnja smestajnih objekata za izbeglice u Srbiji pocece na prolece sledece godine, kada krene nova gradjevinska sezona - najavio je ministar urbanizma i gradjevina Srbije Dragoslav Sumarac.

On je kazao da je sporazum o finansiranju tri projekta namenjena smestaju i zaposljavanju izbeglica sa italijanskom vladom i agencijom UN za urbani razvoj i stanovanje "Habitat" u završnoj fazi i da se ovih dana ocekuje da Vlada Italije odobri tu donaciju.

On je objasnio da ce "Habitat" pruziti strucnu pomoc i podrsku, dok italijanska vlada treba da obezbedi donaciju od ukupno oko 15 miliona dolara. Za prvi projekat izgradnje kuca, kao i obnovu i izgradnju centara za kolektivni smestaj

predviđeno je oko 10 miliona dolara.

Broj biraca u Srbiji uvećan za 30.000 u odnosu na parlamentarne izbore

PRAVO GLASA ZA 100.000 GRADJANA NA KOSOVU I METOHIJI

BEOGRAD - Ukupan broj biraca u Srbiji za predstojeće predsednicke izbore veći je za oko 30.000 u odnosu na vanredne parlamentarne izbore 2000. godine, ali je za skoro 700.000 manji nego na izborima 1997. godine kada je ukupan broj glasaca iznosio 7.225.860 građana Srbije sa aktivnim biračkim pravom. Te godine su u biračko telo su bili uvršteni i svi građani s pravom glasa na Kosovu, uključujući glasače albanske nacionalnosti.

Na vanrednim parlamentarnim izborima u Srbiji, održanim 23. decembra 2000. godine, pravo glasa imala su 6.525.162 biraca. Van Kosova u birački spisak bio je upisan 6.500.831 građanin. Konacan broj biraca za predstojeće predsednicke izbore trebalo bi da bude objavljen najkasnije do 26. septembra, odnosno 48 sati pre početka glasanja - do kada su moguće izmene i dopune biračkog spiska, na osnovu odluke nadležnog suda.

Broj biraca na ranijim izborima u Srbiji varirao je između 6,9 i 7,2 miliona glasaca, pri čemu je najmanje biraca - 6.959.469 bilo upisano za vanredne parlamentarne izbore 1992. godine.

Na parlamentarnim izborima 1997. godine pravo glasa u Srbiji imalo je 7.205.366 građana. U biračke spiskove za savezne i lokalne izbore u Srbiji 1996. godine upisano je 7.149.179 biraca, a oko 100.000 manje za vanredne parlamentarne izbore 1993. Nedavno je Republička izborna komisija utvrdila da je ukupan broj biraca za predstojeće predsednicke izbore 6.555.405, ali nije saopstila koliko je biraca sa Kosova uvršteno u biračke spiskove.

Kako tvrde u Republickom zavodu za statistiku, na koji su nas uputili iz RIK, broj biraca povećan je zbog jednog broja lica koja su ili stekla biračko prvo sa 18 godina starosti ili se radi o licima koja su stekla jugoslovensko državljanstvo i prebivaliste na teritoriji Srbije.

Portparol Centra za slobodne izbore i demokratiju Marko Blagojević ranije je izneo podatak da biračko telo Srbije bez Kosova iznosi oko 6.435.000 građana.

Branislav Bjelica, stalni član RIK za „Blic“ je objasnio da se biračko pravo dokazuje upisom u birački spisak koji kao povereni posao vode skupštine opština, a da se na osnovu tih spiskova formira jedinstveni birački spisak. - Kada su u pitanju biračka mesta na Kosovu, proverom je utvrđeno je da tamo ima nešto manje od 100.000 biraca. Do podataka se dolazi na osnovu azuriranja biračkih spiskova koje se sprovodi svakog 31. marta u onim mestima gde Srbija i dalje ima svoje organe uprave - rekao je Bjelica.

RIK se po pitanju glasaca na Kosovu opredelila za, kako u CeSID kazu „najmanje lošu varijantu“, odnosno odlučeno je da na izborima glasaju građani u opštinama gde je većinsko stanovništvo srpske nacionalnosti, odnosno na 292 biračka mesta na prostoru Kosova i Metohije - u kosovsko-mitrovackom, kosovskom, prizrenskom i peckom okrugu. Najmanje biračkih mesta određeno je u Prizrenskom okrugu - tri i Peckom šest. U Kosovskomitrovickom okrugu glasace se na 110 mesta, a u Kosovskom na 105 mesta.

Tim „receptom“ se prvi poslužio prethodni sastav RIK na decembarskim izborima 2000. godine, a tada je na 259 biračkih mesta bilo upisano 147.883 glasaca srpske i albanske nacionalnosti. Od tog broja na izbore je izašlo nešto manje od 20 odsto biraca, odnosno 29.548 biraca, uglavnom srpske nacionalnosti.

Bez jedinstvenog spiska

Sem nepoznanice oko tačnog broja biraca na Kosovu, dodatan problem sa ukupnim brojem biraca ogleda se i u činjenici da u Srbiji ne postoji jedinstven birački spisak. Birački spiskovi vode se po opštinama, a onda se ti spiskovi prikupljaju i formira se jedinstveni birački spisak za Srbiju. Eksperti iz CeSID smatraju da je mogućnost da je neko upisan na istoj opštini manja nego ranije, ali se zato i dalje ne isključuje mogućnost da isto lice bude upisano na različitim opštinama što bi bilo isključeno u slučaju postojanja kompjuterizovanog jedinstvenog biračkog spiska. Pored toga treba podsetiti da ce na ovim izborima , „zahvaljujući“ postojećem zakonu o izboru narodnih poslanika koji je usvojio prethodni saziv parlamenta, za biračko pravo biti uskraćena nemoćna lica, građani na bolničkom lečenju, oni koji su na privremenom radu ili studiraju u inostranstvu, kao i zatvorenici.

N. M. Jovanović

Tolerancija kao mera demokratičnosti

NAUCITI JEZIK SRCA

Tolerancija je imperativ našeg doba, jer je to jedini civilizovan način prevazilaženja razlika u pogledima i interesima različitih grupa koje moraju živeti zajedno. Dijalog je najcelishodnije sredstvo usaglasavanja različitih ideologija, uverenja i misljenja. Samo kroz razgovor sa onim ko ne misli kao ja, mogu da isprobam i izostrim svoje misljenje ili, pak, pritisnut argumentima, da ga odbacim.

U Srbiji se danas, s pravom, veoma mnogo govori o toleranciji i o potrebi za dijalogom. Ali da bi ovaj razgovor bio produktivan, potrebno je pre svega jasno odrediti prirodu tolerancije i način njenog izgradivanja.

Nije sporno da nam je tolerancija potrebna kao hleb nasusni. Ali, da li tolerancija, zbilja, ništa ne košta, kao što nas uverava jedan poznati i veoma duhoviti TV spot ministarstva za nacionalne manjine i etnicke zajednice?

Sta je tolerancija?

Potreba za tolerancijom prvobitno je nastala u religijskoj sferi, kada se, posle verskih ratova, u Evropi u 16. veku počelo da pomalja trezveno uverenje da se različite verske grupe moraju uzajamno uvazavati i koegzistirati. Tolerancija je tada prosto značila samo "neproganjanje drugih zbog religioznih uverenja i prakse", piše Lesek Kolakovski u svom eseju "O toleranciji" ("Mini predavanja o maksim stvarima", Plato, 2002). Danas je tolerancija naročito važna u političkom životu. Videli smo, posebno u dvadesetom veku, kuda vodi netolerancija u ideološkom smislu. Počinje se sa satanizovanjem

stanovista politickog neistomisljenika i dehumanizovanjem protivnika, a završava se, po pravilu, genocidom i holokaustom.

Pod tolerancijom se, obično, podrazumeva dopustanje iznosenja i razumevanje misljenja i uverenja sa kojima se ne slazemo. Ali tolerancija nije samo puko trpljenje drugog gledišta, već i uvazavanje drugacijeg misljenja (umesto zigosanja kao "glupog", "besmislenog", "bolesnog" itd.), čak i ako nam je ono nesimpatično ili odbojno. Tolerantan čovek je kadar da se uzdrži od osude ili zabrane iznosenja njemu stranih uverenja.

Ukoliko je u nekom društvu više ispoljena tolerancija prema manjinskim i marginalizovanim grupama, utoliko je u njemu razvijenija demokratija. Tolerancija je, dakle, valjana mera demokratičnosti jednog društva.

Pogrešno je misljenje da je tolerantan onaj ko je slab. Tolerancija je, naprotiv, izraz samouverenosti, unutrašnje snage ličnosti, duhovne i moralne nadmoći. A uskogrudna netrpeljivost izraz je intelektualne nemoci, nesigurnosti i lične inferiornosti.

Biti tolerantan ne znači biti nezainteresovan, a još manje znači biti neprincipijelan, amoralan i bez svog misljenja. Biti tolerantan znači imati svoje snažno ubedjenje, svoje principe i vrednosti, ali, baš zato, dopustiti da i drugi imaju svoje. Tolerancija je u psiholoskom smislu pre svega otvorenost uma, spremnost za nedogmatsko misljenje. Trpeljivost podrazumeva slobodu od konvencija, predrasuda i stereotipija. Netolerantni su oni pojedinci koji isuvise kruto veruju u dogme, a zapravo nesvesno sumnjaju i onda tu svoju sumnju guse i suzbijaju fanaticnom verom. Za zatvoreni, autoritarni um karakteristicni su kruto, "crno- belo" misljenje, koje je pod snaznim uticajem strasti, odbacivanje suprotnih misljenja bez preispitivanja, kao i netolerancija prema neizvesnosti.

Na intelektualnom planu, tolerancija znači sposobnost da se napusti sopstveno stanovište i da se zauzme drugo, to jest, da možemo da se decentriramo i distanciramo. Decentracija podrazumeva napustanje egocentrizma i uzimanje u obzir drugih, razlicitih stanovista.

Vestina nenasilne komunikacije

Prevazilazjenje netrpeljivosti zahteva izgradjivanje demokratske političke kulture i razvoj demokratskih institucija. Da bi duh tolerancije zaista zaziveo potrebno je i da se izmeni mentalitet i moral ljudi.

Marsal Rozenberg, tvorac jednog osobenog modela nenasilne komunikacije, smatra da je za tolerantno ophodjenje sa drugima potrebno, pre svega, dobro razumeti sebe samoga, svoja osećanja i potrebe, a zatim, empatički razumeti autentična osećanja, zelje i zahteve drugih koji se često dobro zamaskirani kriju iza poruka izrezenih "zmijskim jezikom" nasilne, optuzujuće komunikacije.

U knjizi "Jezik saosećanja" (Zavod za udzbenike, 2002), Rozenberg svog citaoca polako, korak po korak, poduzava jeziku saosećajnosti, "jeziku srca". Onaj ko je ovladao ovim jezikom treba pre svega da nauči da u dijalogu jednostavno i jasno kaže drugome, bez naredjivanja, etiketiranja ili kritike na šta konkretno reaguje, zatim kako se on lično oseća u toj situaciji, pa onda koje su mu potrebe (ne)zadovoljene i, najzad, otvoreno, konkretno i neuvijeno, koji su mu zahtevi (molbe).

Rozenbergov model izgrazivanja tolerantne komunikacije zbog svoje jednostavnosti i dobre operacionalizacije lako se uči i ima široku praktičnu primenu u mnogim domenima ljudske delatnosti (škola, bračni odnosi, vaspitanje dece u porodici, odnosi na poslu). "Nenasilna komunikacija (NNK) nam pomaze da se povežemo sa sobom i drugima na način koji omogućava nasoj prirodnoj saosećajnosti da cveta. Uči nas da preoblikujemo način na koji se izražavamo i slušamo druge usredsređujući nasu svest na četiri oblasti: šta opazamo, osećamo i želimo i šta zahtevamo da bismo obogatili nas život. NNK podstiče istinsko slušanje, postovanje i empatiju i razvija obostranu zelju da se daje iz srca", kaže Rozenberg u "Jeziku saosećajnosti".

Neophodni su nam vestina, mnogo strpljenja, hrabrosti, napora i empatije da bismo mogli, prvo, mirno saslušati stavove neistomisljenika, bez osude i odbacivanja, a onda, stalozeno, iskreno i jasno izneti svoja osećanja, potrebe i zahteve. Potrebno je, očigledno, mnogo istinskog truda, zelje i volje pa da odbacimo jezik mrznje i da počnemo da govorimo jezikom tolerancije, "jezikom srca".

Nije lako biti tolerantan. Ali, vredi potruditi se.

Zarko TREBJESANIN

Mihael Stajner pozvao Srbe da glasaju na lokalnim izborima

NEMA TAJNE STRATEGIJE ZA KOSOVSKU MITROVICU

Pristina - Šef UNMIK-a Mihael Stajner pozvao je u subotu kosovske Srbe, posebno one u severnom delu Pokrajine, da učestvuju na lokalnim izborima na Kosovu sledećeg meseca.

"Ukoliko ljudi Kosovske Mitrovice vide svoj interes, onda su to lokalni izbori koji se bliže. To je zajednički cilj obe zajednice u Mitrovici", rekao je Stajner tokom posete južnom delu podeljenog grada. On je posle obilaska kulturnih kontejnera lociranih na reci Ibar uz južnu obalu, rekao da UNMIK nema tajnu strategiju kojom predviđa rešenje problema podeljenog grada.

"Strategija koju ima UNMIK je otvorena. Ona obuhvata ekonomske, političke i bezbednosne elemente i smatram da bi zajedničko angazovanje albanske i srpske zajednice na jugu i severu grada bila najuspešnija strategija za normalizaciju odnosa u Kosovskoj Mitrovici", rekao je Stajner.

Poseta Stajnera Kosovskoj Mitrovici je još jedna u seriji njegovih čestih poseta tom gradu, kako bi doprineo relaksiranju odnosa između dve zajednice - srpske i albanske, tvrde zvaničnici UNMIK-a u Pristini. **(Beta)**
